

INTERVIEW MET de heer H.W. VAN WIJK, 19 april 2022

Inhoudsopgave

Geboorte in Leiden en herkomst ouders: pag. 2;
Jeugd op de Hoge Woerd: woonhuis annex dansschool vader; pag. 3
Gezinssamenstelling: pag. 3-4;
Politiek en godsdienst in gezin: pag. 3 –5;
Rol en werk van vader en rol van moeder: pag. 5 – 7;
Buurtleven, vriendjes en hun gezinnen: pag. 7;
Oorlogservaringen: pag. 6 – 7;
Sfeer in gezin en verhouding tot vader resp. moeder: pag. 6-7;
Lagere school en mulo en hbs: pag. 8 – 9;
Werk bij Postcheque en Girodienst, verschillende functies: pag. 8– 12;
Relatie met vriendin, verhouding met schoonfamilie: pag. 12- 13;
Werk van vriendin in Leiden en Amsterdam: pag. 13;
Huwelijk en verhuizing naar Paramaribostraat: pag. 14;
Jeugd, vader overleden, werkervaringen badminton pag. 15– 16;
3 Octoberviering en Jazz on Sunday: pag. 16– 18;
Werk, ziekte vrouw: pag.19;
Verhuizing naar Zoeterwoude Rijndijk: pag. 18 - 19;
Grootvader, Leiden vroeger en nu: pag. 20-22

Transcriptie

I-1: Het is vandaag dinsdag 19 april 2022 en wij zijn bij Henny van Wijk voor een interview, dat wij houden in het kader van het project De Stem van Leiden. In het kennismakingsgesprek hebben we uitgelegd wat het doel is van het project en de gang van zaken en op basis daarvan hebben we een vragenlijst opgesteld die we graag met je willen doornemen.

Om te beginnen wil ik je vragen je volledige voor- en achternamen en je geboortedatum te vermelden.

G: Dat is Hendrik Willem van Wijk, 13 mei 1938.

I-1: En waar ben je geboren?

G: In Leiden.

I-1: En waar in Leiden?

G: Dat durf ik niet met zekerheid te zeggen. Dat kan op de Hogewoerd geweest zijn of op de Hooigracht in het Elisabeth Ziekenhuis. Maar dat weet ik niet meer.

I-1: Hebben je ouders dat niet verteld?

G: Nee. Ik ben wel gedoopt.

I-1: Je had het over de Hogewoerd. Was dat het woonhuis van je ouders?

G: Ja. Mijn vader huurde dat. Mijn vader was dansleraar en had twee panden: op nummer 106 en nummer 108. 108 dat was de danszaal [sinds 1 oktober 1936]. Op 106 woonden we. Dat was een oud herenhuis: 3 hoog met een zolder nog. Daar woonde we, op 106, en op 108 was het bedrijf van mijn vader.

I-1: Was dat een dansschool?

G: Ja. Daar zit nou de studentensociëteit SSR. Dat is de Gereformeerden of.....?

I-2: Ja, van oorsprong.

G: En daar heb ik mijn eerste 26 jaar doorgebracht.

I-1: Komen jouw ouders ook uit Leiden?

G: Mijn vader komt uit Zoeterwoude - en dat is nu Leiden - want die is geboren op de Herenstraat. Dat was vroeger Zoeterwoude. De Herenstraat: van de Doezastraat naar het zuiden, naar Voorschoten. Richting het spoor.

I-1: Was dat vroeger gemeente Zoeterwoude?

G: Ja. Na de brug, vanaf de Doezastraat, rijd je de Herenstraat in. En dat was Zoeterwoude. Buiten de singel was dat.

I-2: Geannexeerd in de jaren '20? [De Herenstraat tot aan het spoor werd op 1 augustus 1896 Leids; vader Willem Frederik was geboren op 26 juli 1896, toen het dus nog net Zoeterwoude was]

G: Nou ja, niet echt geannexeerd. In elk geval: het is nu Leiden. En nog een heel stuk erbij.

I-1: Hij kwam dus uit de Leidse regio. En je moeder?

G: Mijn moeder komt uit Leiden, bij het station. Daar heeft ze gewoond in een heel bekende straat bij het station in de buurt. Het is gebombardeerd in de oorlog.

I-1: De Haverzakbuurt?

G: Juist. In de Haverzaklaan.

I-1: Dansleraar. Dat vind ik een apart beroep.

G: Dat was het ook. Nou ja, mijn vader was nogal een aparte. Maar dat waren al die dansleraren. Die zat voor de oorlog al regelmatig in het buitenland. Mijn vader ging veel op stap. Laat ik het zo zeggen. En hij ging ook nog wel eens een gokje wagen in België. In Knokke, want in Nederland had je daarvoor nog niets in die tijd.

I-1: Had je daar het casino?

G: Ja. Hij is ook in Engeland geweest: bij Victor Silvester. Als je de oude garde neemt....

I-1: De naam Victor Silvester ken ik wel.

G: O ja? Die was een specialist in Ballroom Dancing. En van hem heeft mijn vader les gehad in Engeland. Mijn vader was een beetje bohemienachtig. Al die dansleraren hadden iets aparts.

I-1: Heeft je vader zijn opleiding in Leiden gehad?

G: Ik weet niet waar mijn vader zijn opleiding in dansen heeft gehad. Ik weet wel dat Evert Castelein het vak van mijn vader heeft geleerd. Ondanks dat mijn vader een papenhater was. Zegt je dat wat?

En Evert Castelein was katholiek en daar kwam je ook niet binnen als je niet katholiek was. Ik kreeg een soort vrijgeleide van Evert dat ik ook mocht dansen bij hem. Want mijn vader en hij waren toch goede collega's. Ik ben zelfs nog met die man nog op vakantie geweest, op de Kaag. Daar had hij een huisje. Daar ben ik na een week weggeschopt, want ik was een lastig mannetje. Laat ik dat er maar vast bij zeggen!

I-1: Je moeder deed het huishouden?

G: Mijn moeder deed het huishouden, zoals ze dat altijd thuis gedaan heeft. Ze heeft eigenlijk ook nooit in de zaak gewerkt.

I-1: Was jij als kind een beetje betrokken bij het bedrijf van je vader?

G: Nee. Helemaal niet. Nooit geweest. Ook later niet. Ik had er geen behoefte aan. Ik had een zus en die is later in het bedrijf gekomen. [Willy trouwde op 27-8-1946 als danslerares met Cornelis Willem Nieboer, danleraar] Ik was een nakomertje. Mijn zus was 18 jaar ouder als ik. Die is in het bedrijf gekomen, maar mijn broer is gevlucht, want die wilde het bedrijf niet meer zien. Die is naar Eindhoven gegaan en is bij Philips gaan werken. Hij is daar hoofdconstructeur geworden.

I-1: Een gezin met drie kinderen? Kan je de gezinssamenstelling beschrijven: zus en broer en hoe oud?

G: Mijn zus was 18 jaar ouder en mijn broer 17 jaar ouder.

I-1: Jij bent dus een nakomertje!

G: Ik ben echt een stuk ongeluk! Jaren '40 of de crisis. Mijn ouders waren zo 40 en 41 jaar toen ik kwam. Een stuk ongeluk – maar dat geloof ik niet - of een goedmakertje. Ik weet het niet.

I-2: Hoeveel scheelde je met je broer?

G: 17 jaar. En met mijn zus 18 jaar.

I-2: Die die waren uit 1920 en 1921. [1921 resp. 1922]

G: Ja. En ze zijn allebei overleden.

I-1: Kan je iets vertellen over godsdienst in het gezin en politieke overtuiging?

G: Mijn moeder wasik ben dus gedoopt. Dat heb ik al gezegd. Waarom is mij volstrekt niet duidelijk. Mijn moeder was niet echt die was altijd in debat met een ouderling, wat ik mij kan herinneren.

I-1: Welke kerk?

G: Vrijzinnig Hervormd of zo iets. Niet katholiek!

I-1: Je vader was een papenhater?

G: Ja. Die was niets, voor zover ik weet. Maar vrijmetselaar was hij ook niet. Ik ben een beetje opgevoed door mijn moeder. Ik was een vreselijk lastig mannetje. Mijn zus voedde mij ook op. Mijn ouders hadden ook nog een dienstmeisje en die werkte bij ons. Die werkte bij mijn ouders.

I-1: Ook in de dansschool?

G: Die deed niet zoveel in de dansschool, maar ze maakte wel schoon en zo.

I-1: Was ze ook in dienst bij je moeder?

G: Ja, in het huishouden. Het was een enorm huis, dus mijn moeder kon dat niet alleen bijhouden.

I-1: De godsdienst was Nederlands-Hervormd?

G: Ja, Nederlands-Hervormd.

I-1: Je bent gedoopt?

G: Ja.

I-1: Waar?

G: Ik zou het niet weten. In elk geval een Nederlands-Hervormde kerk in Leiden. Het enige wat ik weet is dat ik naar de zondagsschool ben gestuurd. En dat kostte een kwartje. Dat weet ik nog goed. En dat was bij de Pieterskerk. Daar heb je die huisjes eromheen: die kerkhuisjes. En daar was ergens ruimte voor een zondagsschool. Aan de overkant zat de pater Jezuïet. En die vertoonde zondagmiddag altijd films en dat kostte ook een kwartje. Ik was twee keer naar de zondagsschool geweest en toen zei een vriendje van me: "Joh, kom lekker mee naar de pater". Kon ons wat schelen. We waren 9 of 10 jaar. En dan ging het kwartje naar de Jezuïet. Aardige man, op sandalen. Ik zie hem nog zo voor me.

I-1: Hij vertoonde films. Waar zat hij precies?

G: Je weet de hoofdingang van de Pieterskerk. Daar tegenover heb jeof het nog een school is weet ik niet. Maar dat is een gebouw en dat loopt door tot aan het Rapenburg. Dat was de school.
[Rapenburg 48 was een katholieke lagere school; van 1955 tot 1979 St. Jansschool]

I-2: Was dat na de oorlog?

G: Ja, na de oorlog. Ik was 8 jaar, toen de oorlog afliep.

I-1: Speelde godsdienst een grote rol in het gezin?

G: Nee. Bij mijn vader zeker niet. Bij mijn broer en zus ook niet. Wel bij mijn moeder. Die had elke week een gesprek, maar dat was meer een debat of dispuut en dan kwam een ouderling. Maar mijn moeder was het helemaal niet eens met de bijbel en de kerk. Maar toch elke week een praatje maken. Maar mijn moeder was toch een bijzonder mens. Dat heb je met veel oudere mensen: mijn moeder was heel intelligent. Dat is nooit tot uitdrukking gekomen. Want als je vroeger uit Leiden kwam, ging je helemaal niet studeren. Dat was er niet bij. Dat kostte te veel. Mijn moeder las ook veel boeken, maar dan wel literatuur: Nederlands en buitenlands. Dat heeft ze tot haar 93ste gedaan. Maar mijn moeder vond dat wel leuk. Net zo, als ze het leuk vond toen er studenten bij ons kwamen, is er nog een heel gedoe geweest over de bewoning. Daar zal ik niet over uitweiden, maar de studenten – twee of drie van het bestuur – kwamen daarna elke vrijdag een kopje thee drinken bij mijn moeder. En dan kletsen, want mijn moeder kon enorm goed kletsen. En gelul in de ruimte was het niet. Echt serieus.

I-1: Inhoudelijke debatten?

G: Ja!

I-1: Waren stonden je ouders politiek?

G: Mijn vader was PvdA.

I-1: En je moeder? Ook?

G: Ja, die zal mijn vader wel gevolgd hebben. Mijn moeder had niet zoveel te vertellen.

I-1: Toch niet?

G: Aan de ene kant wel, aan de andere kant niet. Ik kan me nog wel herinneren: ze hadden vaak ruzie. Ik sliep op de eerste etage. Ik had een kamer, die was zo groot als hier. Daaronder sliepen mijn ouders. Die hadden nogal eens ruzie. Heel vervelend, kan ik me nog wel herinneren. Ik zal niet zeggen elke dag, maar zo een keer in de twee weken was het wel raak.

I-1: Je vader had ook een stevige mening en die ging daar lekker tegenin?

G: Ja. Hij zat met zijn vriendjes..... je had een paar dansleraren: [H.J.] Visser van de Plantage [nr. 7], Groot, die zat ook aan de Plantage, maar dan meer aan de Hogewoerd-kant [Anton de Groot, Plantage 2]. Ze zaten op de hoek aan de Bolwerksteeg: daar had je een kroeg, daar zaten ze. Ik moest mijn vader ouderwets nog uit de kroeg halen van mijn moeder.

I-1: Was het een welvarend gezin?

G: Mijn vader maakte alles op wat er was.

I-1: In de kroeg?

G: Ook. Maar hij ging ook wel eens naar Knokke: het casino. Als er in Duitsland of Frankrijk of in Engeland een congres was – een danslerarencongres – dan ging mijn vader daar naartoe.

I-1: Bedrijfskosten?

G: Dat zeg je tegenwoordig. Maar toentertijd was dat heel bijzonder. Ik heb nog een stukje uit de krant over mijn vader dat hij in Parijs was geweest. Ga ik voor je opzoeken, met oude foto's. Dat was een Congrès des Professeurs de Danse. Dat vond mijn vader prachtig. Ik moet dat stukje ergens hebben.

I-2: Was dat uit het Leidsch Dagblad?

G: Ja, uit het Leidsch Dagblad. Wanneer zou dat geweest zijn? Het is heel lang geleden. Ik zit ook wel op de PC op het Leidsch Dagblad en daar staan nog advertenties van mijn vader.

I-2: Daar kan ik ook wel achteraan gaan. Wat was de naam van de dansschool?

G: Dansinstituut Van Wijk. Hij was een goede leraar. En streng. Maar voor zichzelf was hij nogal makkelijk.

I-2: Wat zijn de namen van je vader?

G: Willem Frederik. Nog een mooi verhaal. Ik heb een broer: die heet FNJ: Frederik Nicolaas Johannes. Een zus: WAJ: Wilhelmina [officieel: Willy] Adriana Judith. En ik had Hendrik Willem Frederik van Wijk moeten heten. Maar toen mijn vader mij ging aanmelden bij het stadhuis nam hij één van zijn kroegmaatjes mee en is hij die derde naam vergeten. Dus ik heet H.W.: Hendrik Willem. Leuk he?

I-2: Hoe heette je moeder?

G: Judith Adriana. [Hendrica Judith van Galen, geb. 10-8-1897 Leiden als dochter van Johannes van Galen en Judith Johanna Boon]

I-2: En haar achternaam, haar meisjesnaam?

G: Ben ik kwijt.

I-1: Ik ben benieuwd naar dat grote woonhuis op de Hogewoerd. Dat is een oud herenhuis. Heel groot. Hoeveel kamers waren er? Hoe zag het er van binnen uit? Was het mooi?

G: Het was oud. Ik heb nog de kans gekregen om het te kopen, maar dat heb ik niet gedaan, want alles moest tegen de vlakte binnen. Er zat nog behang op timmerlatten en jute. Zo oud was het allemaal. Dat was niet te doen. Dat kon ik toen niet rondkrijgen. Nu is het gigantisch: een miljoenenzaak.

I-1: Heb je herinneringen aan de buurt? Wat was het voor een buurt? Heb je als kind daar veel gespeeld? Hoe ging het toe op de Hogewoerd?

G: Het was veel buitenspelen. Ik zat ontzettend veel buiten. Ik had drie vaste vrienden. De vader van de ene werkte bij – Menken was dat, geloof ik. Je had vroeger een melkfabriek op de Lage Rijndijk. Ik weet niet of je je dat herinnert? En die had een sigarenzaak in de Kraaijerstraat.

I-1: Wie had die sigarenzaak?

G: De vader van een vriendje van me.

I-1: Maar wat is het verband met Menken?

G: Kijk dat sigarenzaakje je had er vroeger zoveel van. Maar er werd niet echt goed verdiend in zo'n sigarenzaak. Er zat weinig marge op. Die man werkte dus bij Den Hollander. Zo heette de eigenaar van die fabriek: een heel grote fabriek aan het begin van De Kooi. Het was een beetje verscholen. Veel mensen weten dat niet meer.

I-1: Later is Menken naar Wassenaar gegaan?

G: Maar het was Menken niet. Het was melkfabriek Den Hollander.

I-1: Wat deed die vader daar?

G: Dat weet ik niet. Dan had ik op de Hogewoerd, als ik het goed heb op nummer 36, daar woonde ook een vriendje van me. En diens vader had een meubelfabriek in Leiden. Die had je toen. Wanneer was de Watersnoodramp?

I-1: 1953.

G: Daar praat ik over: toen was ik 15 jaar. Daar heeft hij veel geld verdiend, omdat die meubels moest maken voor Zeeland. Die man heeft ons ook een beetje opgevoed. Ik was met drie jongens: Nico van Leeuwen, ik, Sjaak Verberg en Dik Versmalen. Tot nu toe heb ik contact met hen. Twee ervan zijn inmiddels overleden. We zijn allemaal op leeftijd.

We waren overal welkom. Ik heb het altijd heel erg gevonden: bij mijn ouders mochten nooit vriendjes binnenkomen. Ik vond het wel erg: ik was me ervan bewust dat ik veel bij die mensen kwam. Ze namen me altijd mee. Of één van die vrienden thuis of niet: ik was altijd welkom. Ik zie me zo zitten bij de eerste TV op het dressoir. Dat huisje was net zo smal als hier, maar die man had geld genoeg. Hij had een prachtige auto: een Jowett Javelin. Een Engelse auto. Het mooie daarvan was: die man bemoeide zich met ons. Hij zat 's morgen met ons altijd te eenentwintigen: te kaarten, als die tijd had. Hij had de gewoonte om pakjes Miss Blanche die bijna leeg waren, in zo'n la te gooien. En dan pikten wij in die la en wij roken.

Wat die man ook deed: hij zei: "Jongens, woensdagavond. We gaan met de auto naar Den Haag, naar de ijshockey." Dat vonden wij als jongens natuurlijk prachtig. Wat wil je: 15 en 16 jaar. Dat had je vroeger nog niet. Wat dat betreft heb ik een heel goede jeugd gehad.

I-1: En die TV: dat was toch heel vroeg?

G: Ja. Die TV: daar was de eerste voetbalwedstrijd tegen Joegoslavië, als ik mij goed herinner. Zaten we met zijn vieren op het dressoir te kijken. En de halve buurt eromheen natuurlijk, voor zover dat mogelijk was in dat kamertje.

I-1: Was de Hogewoerd een gezellige buurt?

G: Ja.

I-1: Armoede?

G: Nee, niet echt arm. Het is nu verpauperd.

I-2: Vergeleken met toen?

G: Ja, zeker verpauperd met toen vergeleken! Zo'n stoepje!

I-2: En de tram ging erdoorheen?

G: Tussen de tramrails was zo weinig ruimte.

I-2: Zo weinig: gevaarlijk!

G: Reken maar dat mijn moeder doodsangsten met mij heeft gehad. Wij natuurlijk altijd op de fiets lekker op de tramrails rijden. Wel spannend! Mijn speelgebied was een beetje richting Herengracht, Kraaierstraat, Hogewoerd, de Groenesteeg.

I-1: Heb je iets van de oorlog gemerkt?

G: Ja, maar niet veel. Ik kan me niets herinneren van het begin; ik was 2 jaar. Eind van de oorlog iets. Maar ja, mijn vader had natuurlijk die danszaal. Op het Utrechtse Veer zat een beurtschipper – Van Groenewegen – die had twee beurtschepen. Niet van die grote aken die je tegenwoordig ziet, maar toch zo'n 40 meter lang. [firma Groenewegen, Van der Kwast, Van der Schuyt, Utrechtse Veer 6]

I-1: Beurtschipper?

G: Ja. Dat noemen ze zo! Hij voer altijd op Amsterdam en dan vervoerde hij vaak motoronderdelen van Den Heeten. Dat was een motorzaak op het Utrechtse Veer. We hadden een kat en die was wel eens foetsie, maar die was toevallig aan boord gekropen en ging mee naar Amsterdam. En die kwam na 14 dagen weer eens terug. Helemaal zwart onder de autosmeer. Dat herinner ik me.

I-1: Ging jij daar ook wel eens heen?

G: Nee. Daar was ik nog te jong voor. Ik praat nu over de oorlog. Mijn vader ging op een gegeven moment met zo'n beurtschip, dan zei Van Groenewegen tegen hem: "We gaan aardappelen halen." Ze gingen naar Noord-Holland via de Haarlemmertrekvaart. Maar ja, geen aardappelen. Toen kwamen ze met allemaal appels terug en die werden gestort in de danszaal. Dat kan ik me nog herinneren. De voorkant aan de Hogewoerd was helemaal dichtgespijkerd. We woonden ergens midden in dat huis...dat liep van de Hogewoerd tot aan het Utrechtse Veer. Midden in het huis was ook een grote kamer. Daar woonden we.

I-1: Was het een heel diep huis: voor- en achterhuis?

G: Ja. We hadden een soort werf achter ons huis. Die liep tot aan het Utrechtse Veer. Daar was mijn vader altijd aan het rotzooien. Hij was niet alleen dansleraar, maar herstelde ook bootjes, maakte bootjes en biljarten [tafels] maakte hij. Naar het Vendu ging hij om spiegels te kopen. Niet om de spiegels, maar een biljard is van lei gemaakt, maar een spiegel rolt ook nog wel. Mijn vader deed er groen laken over en dan verkocht hij dat weer! Dat gebeurde allemaal via het Vendu op de Hogewoerd. [Venduhuis der Notarissen, Hogewoerd 144]

Je hebt het nu niet meer. Ik ben er vaak geweest. Ik moest altijd met mijn vader mee, want ik was lastig en dus dan moest ik mijn moeder even ontlasten. Mijn vader besteedde toch wel wat aandacht aan mij.

I-1: Had je toch wel een goede verhouding met je vader?

G: Eigenlijk ja en nee. Een borrel drinken is niet erg, maar mijn vader had een slechte dronk over zich en dan werd hij lastig. Dat vond ik heel vervelend. Als hij dat niet was, was het prima. Hij nam me overal mee naartoe: wij gingen fietsen en naar Arnhem; daar had je toen de Bedriegertjes. Dan moest ik mee en dan werd mijn moeder weer een beetje ontlast.

I-1: En de sfeer in het gezin was...?

G: Mijn vader en moeder, tsja, ik weet het niet. Daar durf ik niets over te zeggen. Mijn vader was, hij is een heel eigenaardige man geweest. Het ging heel slecht met de zaak. Hij was in principe geloof ik metaalbewerker in zijn jonge jaren. Hij was een jaar of 55 of 56 en hij had geen rooie cent meer. Hij

wilde 10.000 gulden voor mijn moeder nalaten en toen is hij bij Van Roo in Sassenheim gaan werken in de metaal. Zo'n staalmachine. Heeft hij 10 jaar gedaan. Ik denk achteraf: toch wel respect voor die man. Hij had zijn 10.000 gulden en toen was hij 65 of 66 of 64 – ik weet niet precies - en toen overleed die. [7 juli 1962, 65 jaar oud]

I-1: Je moeder is heel oud geworden?

G: Mijn moeder is 93 geworden. Die heeft een overeenkomst gesloten met de studenten: ze moest de danszaal afstaan, het achterhuis en de bovenverdiepingen. Ze mocht er gratis blijven wonen beneden. Ze had een grote woonkamer, grote slaapkamer en een keuken en een gang. Ik weet nog: de gang van de woonkamer naar de keuken was 12 meter. Moet je nagaan. Zit je hier met je 7 á 8 meter. En het was nog een marmeren vloer. Herinner ik me nog. Dat had je vroeger!

I-1: Ik ken die huizen wel. Het zijn heel diepe huizen!

Geen echte nare oorlogservaringen, zoals bombardementen?

G: Nee, niet echt. Ik kan me wel herinneren dat er een bom [vliegtuig] gevallen is op het Elisabeth Ziekenhuis. Wat kan ik me nog meer herinneren? Eigenlijk niet zo gek veel.

I-1: Honger?

G: Honger heb ik nooit gehad, hoewel de bloembollen wel in de gang stonden achter. Ik heb die wel geproefd, want ik zat overal aan met mijn handen. Niets was veilig voor mij. Ik kan me nog herinneren: die smaakten zoet.

I-1: Nog iets van de Bevrijding meegemaakt?

G: Ik was ziek en ik lag toch aan het raam. Ik kan me nog goed herinneren: het raam stond open. Het waren van die grote ramen met van die gewichten en kasten eraan. Echt oud allemaal. Ik weet niet wat ik had, maar ik zag mijn vader langsrennen en schreeuwen: "We zijn vrij!" Of zoiets! Dat kan ik me nog wel herinneren. Maar niet de euforie eromheen. Ik heb er toevallig nog een foto van: je had van die bevrijdingsfeesten, ook voor de jeugd, en dan moest ik meelopen als kabouter. Maar daar had ik helemaal geen zin in.

I-2: Optochten?

G: Had ik helemaal geen zin in.

Wat mijn vader betreft: het was geen makkelijke man, maar hij veranderde toen ik verkering kreeg als een blad aan een boom! Hij was gek op mijn vrouw en op de zus van mijn vrouw. De man veranderde helemaal. Hoe oud was hij toen? Ik was 17 of 18 jaar. Dat was 1955.

I-1: Toch wel sympathiek?

G: Ja. Het is niet te geloven. Daarom: echt kwaadspreken zal ik niet van die man. Ik heb ook geen slechte jeugd gehad. Ik heb een prima jeugd gehad! Maar dat kwam door de ouders van die vrienden van me. Ik had een vriendje, Nico van Leeuwen, en diens vader was conciërge, maar ook lid van de Vrijmetselaars. En die zaten op de Steenschuur, nummer 6. En daar hebben we ook wel huisgehouden hoor! En die tempel! En die hadden een prachtige audio-installatie bij die tempel. We hadden langspeelplaten van Benny Goodman en zo, uit die tijd. We hebben er geen rotzooi van gemaakt, maar we hebben er wel gebruik ervan gemaakt.

I-1: Van die audio?

G: Ja, in die tempel. Schitterend! Een groot pand!

I-1: En school? Je bent na de oorlog naar school gegaan.

G: Ik moest natuurlijk toch een goede opleiding hebben.

I-1: Kleuterschool?

G: Middelstegracht. Daarachter keek ik uit op het Elisabeth Ziekenhuis. Het hoofd was juffrouw Bos. En die woonde op de Singel. Wij noemden het altijd het Plantsoen. [juffrouw E.G. Bos, Plantsoen 111a, was directrice van de kleuterschool van de Vereniging voor Christelijk Onderwijs, Middelstegracht 5] Daar heb je toch de singel lopen, aan het einde van de Kraaijerstraat.

I-1: Zoeterwoudsesingel?

G: Juist.

I-1: Vlakbij de Korevaarstraat? Daar heb je een beeld staan.

G: Ja. Bij die kroeg: Jan van Hout. Daarna moest ik natuurlijk, mijn vader was volop middenstander op zijn manier, ik moest naar de Aalmarktschool: opleidingsschool voor hbs en Gymnasium.

I-1: Was dat de lagere school?

G: Ja, de lagere school. Van mijn zesde tot mijn twaalfde, nee, mijn dertiende!

I-1: Was dat een christelijke school?

G: Nee, een gemeenteschool, een openbare school. Daar ben ik natuurlijk blijven zitten. Ik heb het wel goed verzeekt. Daar zou ik ook een heel verhaal over kunnen vertellen. Nou kort dan. Ik weet het nog goed: meneer Van der Berg heette hij. Ik was zo ontzettend lastig. Op een gegeven moment nam hij me zo onder zijn arm. In zijn andere had hij een stoel meegenomen. We hadden achter de school een soort doorrijstrook naar het plein achter de Aalmarktschool. Dat is eigenlijk het pleintje tussen de Stadsgehoorzaal en de Aalmarktschool. En ik kreeg een pak rammel. We zijn allebei gehoord. Hij nam me weer terug, zet me op de stoel neer en ging gewoon door met de les. Ik heb nooit meer iets uitgespookt bij die man. En het was een beste man, een goeie vent! Ik had op dat moment een pak op mijn donder nodig. Dat kan gebeuren. In de vijfde klas was er een etterbak, die sprong altijd op mijn oren. Dat had je vroeger. En thuis durfde je niets te vertellen. Dan kreeg je nog eens een oplazer van mijn vader.

Die school ben ik doorgelopen. Toch een jaar naar de hbs gegaan.

I-1: Was je een goede leerling?

G: Nee.

I-1: Lui?

G: Lui was ik niet. Ik was speels. Toen ben ik naar de hbs gegaan op de Hoge Rijndijk. [de gemeentelijke hbs, later Rembrandt scholengemeenschap; vanaf 1979 Bonaventuracollege] Bonaventura heette dat geloof ik. Dat is ook een gemeenteschool volgens mij. Daar heb ik een jaar op gezeten en toen was het afgelopen. Het ging niet meer. Ik was lastig en deed niets. Jammer. Toen ben ik naar de mulo gegaan: het makkelijkste pakket. Vroeger had je mulo-A en mulo-B. Toen was ik een jaar of 16 of 17 en dacht ik: ik moet toch aan mijn toekomst denken. Dat had ik toen wel.

I-1: Waar was die mulo?

G: Pieterskerk. Die school is nu afgebroken.

I-1: Pieterskerkstraat of Pieterskerkgracht? Waar ook Ars Aemula zit?

G: Dat kan. Je had er ook Mathesis zitten, de instrumentmakerschool [Mathesis Scientiarum Genitrix was niet identiek met de Leidse Instrumentmakerschool]. Dan had je nog een klein straatje, voorbij de Lokhorststraat. Dan had je op de hoek naar het grote plein van de Pieterskerk had je de school. Maar dat is nu allemaal weg. [Pieterskerkhof, hoek Pieterskerkstraat]

I-1: Is dat nu nieuwbouw?

G: Ja. Ik heb A gehaald, met veel moeite. Ik geloof dat ik nog een keer ben blijven zitten, maar dat weet ik niet meer zeker. Maar ik kwam bij het besef - ik had al een beetje verkering - ik dacht: Godverdorie, straks militaire dienst. Dat zat allemaal in mijn hoofd te malen. Ik dacht: ik ga voorlopig maar mulo-B halen. Dat was een beetje natuurkunde. Scheikunde geloof ik niet. Alleen natuurkunde en nog iets. Mulo-B glansrijk gehaald op de Kaasmarktschool. 's Avonds.

I-1: Wat deed je overdag?

G: Overdag? Ik werkte bij de Postcheque- en Girodienst. Daarna heb ik nog een half jaar op de avond-hbs gezeten in Den Haag. Maar ik kreeg geen uitstel van militaire dienst, dus dat heb ik gestopt. Eerst gekeurd voor officier. Ben ik voor afgekeurd, want ik had alleen mulo. Ze hadden mensen te kort. Maar goed, toen heb ik een sergeantenopleiding gehad. Ik had wel in de gaten dat ik geld moest verdienen. Je kunt wel altijd op stap gaan. Dat deed ik ook veel, één keer in de maand, als we weer geld hadden gespaard. Toen heb ik 24 maanden militaire dienst. Gelijk daarna ben ik weer avond-hbs gaan doen. Ik was 26 en heb ik toen mijn diploma gehaald. A-diploma.

I-1: hbs in Den Haag?

G: Ja, want hier had je niets.

I-1: Even over je werk. Je werkte bij de Postcheque- en Girodienst?

G: Ja.

I-1: Hoe kwam je daar terecht?

G: Ik zal je vertellen: ik had mijn laatste jaar van de mulo. Toen zei mijn vader tegen me op een

gegeven moment in september: “Je laatste grote vakantie is voorbij. Je gaat nu solliciteren.” Ik ging solliciteren – gelukkig dat dat niets geworden is! – als analist bij de Shell en de BPM. Je had vroeger een heel grote advertentie, want ze hadden vreselijk veel mensen nodig.

I-1: Hoe oud was je toen?

G: 17. Het was 1955. Maar er stond ook een grote advertentie van Postcheque- en Girodienst. Daar heb ik ook maar op gesolliciteerd. Maar ik wilde er eigenlijk helemaal niet naartoe. Maar ik werd wel aangenomen. Ik weet nog goed: er kwam iemand; ze hadden sociaal werksters. Wat deden die? Tegenwoordig noemen ze dat Human Resources - arbeidsanalist of ik weet niet wat dat waren. Maar die kwamen thuis kijken hoe de situatie was. Dat was geen probleem. Mijn vader was niet thuis en mijn moeder was er wel. Ik was nog met de avond-hbs bezig. Toen was ik 17 jaar.

I-2: Mulo-B zei je toch?

G: Mulo-B heb ik ook in de avond moeten halen. Mijn vader zei: “Aan het werk!” Ik zat gelijk in september op de avondschool.

I-1: Stevig programma?

G: Zeker. Ik ben in wezen wel lui, maar als het moet, ben ik niet lui.

Ik zat bij de Postcheque- en Girodienst de hele dag zo [maakt gebaar] achter een boekhoudmachine. Het waren elektrische telmachines. Het waren allemaal ambtenaren. Ik was ook ambtenaar met mulo. Wat daarboven zat, was ‘tafel-chef’ of hoe ze dat ook noemden. Ik was ‘employee 3’. Dan moest ik weer een bedrijfsdiploma halen. En dan was ik ‘employee 2’. Op een gegeven moment had ik mijn hbs gehaald, moest ik bij de directeur komen. “Ja, meneer Van Wijk, ik heb gehoord van één van mijn medewerkers dat u uw diploma hebt gehaald”. Ik wist wel wie dat was. Ik weet ook de naam nog: juffrouw Beuring. Het leidinggevend personeel waren allemaal vrouwen. Voor de oorlog waren dat allemaal onderwijzeressen. Maar in de loop der tijd zijn ze bij de Postcheque- en Girodienst gekomen, kregen ze allemaal een baantje. En het werd goed betaald. Juffrouw Beuring was zaalchef. Je had tafelchefs en op zo’n zaal stonden 50 tafels. Daar had je allemaal een chef boven en die had pakweg 10 à 12 man onder zich. Je had zo’n lange tafel met allemaal machines; je werd helemaal gek. Maar de directeur, meneer Nuy, zei: “U bent boven komen drijven. U heeft toch uw hbs-diploma gehaald?” Ik zeg: “Ja.” “Ga maar niet meer naar de Rekening-Courant”. Zo heette dat.

I-1: Nui met u i?

G: Nee, volgens mij n-u-y. Volgens mij was hij ook wethouder van de gemeente Den Haag. Dat kon nog in die tijd. Hij zei: “Je gaat maar naar de centrale administratie.” Daar ben ik terecht gekomen. Ik heb daar twee jaar niets gedaan. Ik kwam op een afdeling terecht. Ik wist niet eens wat het was. Het heette Kostprijs en Tarieven. Ik had een kamer met drie bureaus, maar de ene medewerker was altijd ziek en de andere was altijd op cursus. Daar zat ik. Uiteraard val je gewoon in slaap op een gegeven moment, want ik had niets te doen. Je had het hoofd Bedrijfseconomische Zaken, meneer Nieboer, die kwam langslopen. Ik zat de binnenkant van mijn ogen te bekijken. Hij stond opeens achter me. Ik schrok. Hij zei: “Meneer Van Wijk, gaat het?” “Ja, meneer Nieboer, maar ik weet eigenlijk niet goed wat ik moet doen, want ik zit hier alleen en de meneer, bij wie ik moet komen, is er nooit”. Hij zei: “Nou, meneer Van Wijk, ik zal u bij iemand introduceren”. En die man liet mij secretariaatswerk doen. Verslagen maken. En ik kon nogal aardig schrijven, dus dat ging me wel goed af. En toen kwam meneer Nieboer, hoofd Bedrijfseconomische Zaken - en dat was een hotemetoot toen – die kwam naar me toe en zegt: “Meneer Van Wijk, u komt elke vrijdag bij me en gaat prognoses...” “Wat is dat, meneer?” “U gaat maar naar meneer Van de Burg, die is hoofd ESZ, Economische Statistische Zaken.” En ik kreeg een heel pak met allemaal verkeersstromen. Wat er per dag binnenkwam. POV’s, incasso’s, gewone overschrijvingen. Seks! Al die troep.

I-1: POV’s?

G: Periodieke overschrijvingen. Die had je toen. Die bestaan niet meer. Daar maakte ik langlopende reeksen van. En dan kreeg je op een gegeven moment – zo slim was ik nog wel - ...

I-1: Groffe lijnen?

G: Ja. Boerenverstand gebruiken. Dat gingen we bespreken. Hij zei: “Over 14 dagen” We hadden ook een heel groot kantoor in Arnhem. Daar zaten ook tweeduizend man.

I-1: Jij werkte in Den Haag?

G: Ja.

I-1: Waar in Den Haag?

G: Ik heb aan het Spaarneplein gewerkt en de Beatrixlaan. Daar zat de Centrale Administratie.

I-1: Waar is de Beatrixlaan?

G: Weet je het Schenkviaduct? Het is bij het KPN-gebouw. We zaten toen met een behoorlijk postkantoor.

I-1: Ligt het achter Den Haag Centraal?

G: Nee, niet bij Den Haag Centraal. Richting Laan van Nieuw Oost-Indië. Ik ging met de trein ernaar toe en stapte bij Laan van Nieuw Oost-Indië uit en dan liep ik naar de Beatrixlaan.

I-1: Heet dat nu het Beatrixkwartier?

G: Is hetzelfde. Daar ben ik heel toevallig bij meneer Van de Burg gekomen. Die zei: "Je gaat prognosewerk doen." Ik zei: "Prognose? Ik ken niets van statistiek." "Dan ga je maar je statistiekdiploma halen." Hij zei: "Dan doe je dat volgens de JBF-methode. Jan Boeren Fluitjes. Of de HT-methode: Houtje Touwtje." Dat was mijn baas en die was een hoge pief! En had je wel eens naar de formules gekeken, die ze maakten. Daar werd ik helemaal eng van. Het enige wat ik ooit heb gedaan, is een correlatierekening gemaakt. Maar toch uiteindelijk weer in dat prognosewerk. Dat ging mij goed af. Ik ging ook voor de vijf jaren vooruit. We moesten elk jaar een vijfjaren-prognose maken. We hoorden toen bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Dat moest ik bespreken met iemand; toen kwam ik in de richting van die hotemetoten en dat vond ik wel leuk. Daar heb ik ook geen spijt van gehad. Heb ik later een hoop gebruik van kunnen maken.

I-1: Netwerk?

G: Ja. Daar heb ik ook een jaar of vijf gewerkt. En toen zegt mijn baas: "Er komt een Postbank. Hoofdkantoor komt in Amsterdam." Hij zegt: "Ik ga dus naar Amsterdam. Heb je zin om mee te gaan? Ik heb een duvelstoel nodig." Ik deed alles voor hem.

I-1: Wie was dat? Van de Burg?

G: Ja. Dat was een chef van me. Ik heb altijd gewerkt in de schaduw van mijn baas. Dat kon toen allemaal. Dat kan niet meer. Ik hoefde nooit de koninklijke weg te bewandelen. Mijn baas zei gewoon: "Je zoekt het maar uit." Aangezien ik een tijd op Rekening-Courant gezeten had, dat was inmiddels weg, want er waren inmiddels computers gekomen. Ben ik ook nog geweest: computer-operator. Hij zei: "Meneer Van Wijk, ga eerst maar twee jaar computer-opereren."

I-1: Over welke jaren spreek je dan?

G: Jaren 60: '60-' 61.

I-1: Dat is vroeg!

G: Ja. Dat was een apparaat van IBM. Maar dat waren veredelde administratiemachines. Die werkten nog op die kleine dingetjes, die ze later in de radio hadden: geen lampen. Daar had je andere dingen voor [transistoren]. Later kwamen daar de chips voor. Zeg maar: de voorganger van de chip.

I-1: Generators?

G: Nee. In elke geval: ik mocht met mijn baas mee.

I-2: Naar Amsterdam?

G: Naar Amsterdam.

I-1: Woonde je nog steeds in Leiden?

G: Nee [pauze, denkt na] ik woonde inmiddels in Zoeterwoude. Nee, in Leiden nog steeds.

I-1: Je hebt toch tot je 26ste jaar op de Hogewoerd gewoond? Hield je wel de band met Leiden?

G: Ja, altijd gehad. Ook in Zoeterwoude, want ik ben later verhuisd naar Zoeterwoude. Want ik was 33, toen ik naar Zoeterwoude verhuisde. Ik heb 7 jaar aan de Paramaribostraat gewoond.

I-1: Waar is dat?

G: Noorden van De Kooi. Nog steeds Leiden.

I-1: Ik wil het graag hebben over de band met Leiden.

G: Ik zal het heel kort maken: ik heb bepaalde opleidingen gehad en die duurden maar een paar weken. Waar een ander twee of drie jaar over deden, deed ik het in een of ander hotel ergens - op bijvoorbeeld de Veluwe of je kent het wel - in twee of drie weken. We moesten marketing. We wisten niets van marketing. We wisten niets van adverteren af. Dat moest ik met mijn baas regelen.

Overall raakte je in thuis. Op het laatst werd ik toch veel te duur voor het bedrijf. Inmiddels, ik had ook een hand boven mijn hoofd in de Raad van Bestuur: Hans Verkoren, een goede vent. Toen heb ik 't toch nog gebracht tot adjunct-inspecteur. Dat was heel wat. Er waren niet zoveel adjunct-inspecteurs. Je had een paar inspecteurs. Dan had je het gehad. En dan had je een inspecteur Bijzondere Diensten. Ik heb het hele kader vanaf 'employee 3' – en dat zijn ongeveer 16 stappen – doorlopen. Ik zeg op een gegeven moment tegen mijn schoonmoeder: "Ik ben weer bevorderd. Ik ben referendaris geworden." Zegt mijn schoonmoeder: "Ben je burgemeester geworden?" Die had er geen flauw idee van!

I-1: Wat houdt adjunct-inspecteur in?

G: Dat is een behoorlijke functie. Dat was in het ambtenarenreglement, daar had je al die functies staan. Dat liep door tot Directeur-Generaal. Ik heb me er nooit zoveel mee bemoeid. Als ik maar redelijk bevorderd werd, vond ik het al goed. Voor het eten maakte het niets uit.

I-1: Wat deed je dan? Leidinggevend?

G: Het voornaamste, dat ik gedaan heb, is met belangrijke klanten eten: lunchen en dineren.

I-2: Van de Postbank?

G: Ook van de Postbank. Het laatste jaar van de Postcheque- en Girodienst. Dat is misschien een jaar geweest. [de Postbank startte op 1 januari 1986; fusie van Rijkspostspaarbank en PCGD]

I-1: Wanneer is die overgang geweest naar de Postbank? Eind van de jaren '60?

G: Kan het zo opzoeken. Ik weet het niet zo goed.

I-1: Hoe oud was je toen?

G: Een jaar of 40 of 42.

I-1: Dus 1978 of zo?

G: Ja, zou kunnen. Mijn functie was chef, ik zat vlak onder de directie.

Het bedrijf heette, dat ben ik nu allemaal kwijt: die namen. Ik weet wel wat ik gedaan heb.

Directoraat Bedrijfseconomische Zaken, Zakelijke Relaties.

I-1: Was dat een onderdeel van de Postbank?

G: Ja. Je had ook een particuliere poot. En dat werd een collega van mij. We hadden wel nauw contact. Ik zal nog één ding vertellen: we kwamen op een gegeven moment bij meneer Matthijssen, onderdirecteur van de Postbank. Die had een zaal, want we zaten in het oude gebouw van [de]

Rijkspostspaarbank. Mooi gebouw in de Van Baerlestraat in Amsterdam. Hij zei: "Meneer Van de Burg...".

Het was vrijdagmiddag en die vent zoop. En dat wisten we wel. Hij zei: "We nemen eerst...". Grote glazen. "Wat drinkt u, meneer Van de Burg?" "Geef mij maar een whisky". Daar staat me nog zo voor ogen. "En u, meneer Van Wijk?". "Als u een biertje heeft staan... Graag!"

I-2: Uit de la van zijn bureau?

G: Ja. Uit de la van zijn bureau. Dat hadden die lui. Hij zegt: "Meneer Van de Burg, we hebben nog nooit geadverteerd. Maar we moeten een reclamebureau hebben en u gaat adverteren. Het reclamebureau zoekt het maar uit. U heeft hier 7 miljoen gulden." Nou, dat zei hij niet, maar het was een budget.

I-1: Dat was heel fors voor die tijd?

G: Ja. Ik zei tegen mijn baas: "Frans, daar zitten we. Wat moeten we met die 7 miljoen doen?" Ik zeg: "Ik heb wel wat van gehoord." We hebben drie bureaus uitgezocht en die hebben we alledrie een voorstel laten doen. En toen hebben we gekozen voor een heel jong bureau: Prins, Meijer, Van Walbeek en Stamenkovits. Toen kwamen we met dat jonge bureau. De jeugdmarkt deed een collega van me. Dat was een Chinees. Die deed de jeugdmarkt. Het 'Giroblauw hoort bij jou', die kreet, heeft hij uitgevonden. We zijn gaan proefdraaien. Wij kregen dat jonge bureau van Prins, Meijer, Van Walbeek en Stamenkovits. Het bureau is uit elkaar of gesplitst. Die Stamenkovits is overleden. Heb vorig jaar nog een heel programma gezien op TV. Die man was op een gegeven moment wereldwijd bekend. Maar ja, overleden. Zijn vrouw overleed geloof ik twee of drie maanden later. Jonge mensen hoor!

I-1: Behoorlijke carrière en flink verdiend?

G: Ik mag niet mopperen.

I-1: Terugkeren naar Leiden. Toen je 18 was, kreeg je een vriendin?

G: Zeg maar 16 of 17 jaar. Mijn vrouw was twee jaar jonger als ik. Ik zou weer voor hetzelfde kiezen. Mijn vrouw werkte bij de Felicitatiedienst. Zegt dat jou wat? In Leiden, daar zat het hoofdkantoor. Dat was een bedrijf, die deelde pakketten uit aan pas getrouwden. Daar zat van alles in.

I-2: Uitzetspullen?

G: Niet echt. Voedingswaren, maar ook bijvoorbeeld een omroepblad. De *Panorama*. De *Baedecker voor de huisvrouw*. Als je in mijn leeftijdsgroep komt, zie je in de boekenkast...dat zijn 23 delen. Mijn vrouw was secretaresse van de directeur.

I-1: Waar zat het in Leiden?

G: Die heeft gezeten op de Nieuwe Rijn [nr. 44]. Een heel klein kantoortje. Die man was net begonnen [Reclame-Adviesbureau Rio]. Piet Weduwer heette hij. Hij kwam uit Voorschoten. Later is hij naar de Splinterlaan [nr. 154] in Leiderdorp gegaan. Hij moest uitbreiden en er kwam een onderdirecteur en een raadgever. Piet was slim. Hij zei: "Als je een gulden verdient, moet je 80 cent investeren en 20 cent in je zak steken." Stien heeft dat precies gevolgd. Mijn vrouw was slim. Ze is bij hem weggegaan – heel goed – en toen is ze bij Frans de Wit terecht gekomen. Nee, ik weet het niet meer. Ze is op een gegeven moment bij de advertentie-acquisitie terecht gekomen. Dat deed ze met verve.

I-1: In Leiden?

G: Nee, bij Moussault in Amsterdam, daar had ze contacten. Maar ze werkten wel gedeeltelijk vanuit Leiden. Vanuit huis. Telefoon en schrijfmachine, die waren er toen. PC had je nog niet.

I-1: Hoe heb je je vriendin/vrouw ontmoet?

G: Die vier vrienden waren altijd bij elkaar. Op een gegeven moment komt een van de vrienden een meisje tegen. Dat was op de hoek van de Lammenschansweg en daar hadden we wat mee. Later zaten wij vaak in de Professorenwijk – we zaten hier vaak in de buurt - bij de Petruskerk. Op een gegeven moment had een van mijn vrienden een scharreltje. Dat scharreltje had een vriendin en dat is later mijn vrouw geworden. Die heeft hier vlakbij gewoond. Haar ouders hadden een kruideniers-bedrijf. Hier vlakbij: in de Van der Waalsstraat [44, Cor Karreman en Annie de Bruin, Sperwer-kruidenier]. Daar zit nu die tandartssmid. Ik moet er binnenkort weer naar toe. Ik heb tegen hem gezegd: "Ik heb hier zes jaar rondgezwakt". Die heb ik zo leren kennen. Ook daar waren we weer bij mijn schoonouders - mijn vrienden trouwens ook – altijd welkom. Familie De Raadt: dat was een typisch katholiek gezin, maar zulke mensen! Die woonden in een zijstraat van Van der Waalsstraat: Buys Ballotstraat. We zijn met zijn vieren altijd heel veel bij elkaar geweest.

I-1: Vonden jouw ouders – jouw vader – het een bezwaar dat jij een katholiek vriendinnetje kreeg?

G: Mijn vader was niet katholiek. Nee, De Raadt, daar had een vriendje verkering! En Stieneke, mijn vrouw, was weer een vriendinnetje van De Raadt. Die waren zwaar katholiek: altijd bidden. Er moest er eentje voorbidden. Maar vreselijk goede mensen! En daar heb ik eigenlijk praktisch geleerd dat verschil – want vroeger had je dat: werd van de kansel: je moet niet bij Karreman kopen, want die is protestant. Ga maar naar een katholiek toe. Dat had je vroeger.

Ik vertelde mijn vader dat ik verkering had. Mijn vader vroeg: "Hoe heet dat meisje?" "Stieneke Karreman". "Karreman is een katholieke naam, die komt er niet in." Ik zeg: "Nee pa, Stiene is niet katholiek". Haar vader is vroeger katholiek geweest. Haar moeder niet: die heette gewoon De Bruin. Die kwam hier ook uit de buurt. Die hadden geen geloof.

I-1: Had je vader toen geen bezwaar?

G: Nee. Mijn vader ging ook heel goed met mijn schoonouders om. Dat zag je ook niet zoveel. Mijn vader zat daar vaak. Die vond dat prachtig.

I-1: Je vertelde dat je vader dol op je vrouw was.

G: Ja. Hij veranderde zijn leven. Niet te geloven eigenlijk.

Mijn vrouw begon een eigen zaak in de advertentie-acquisitie. Ze had eerst een soort callcentre. Dat was later, achter in de jaren '70. Stieneke was van 1940. Later kreeg ze multiple sclerose. Dat was heel vervelend. Dat kreeg ze op haar veertigste. Toen moest ze haar werk laten liggen. Ze had een bedrijf kunnen hebben, waar je eng van wordt. Ze was bij de tijd ook, beter bij de tijd dan ik. Ze keek nog verder. Maar zij keek nog verder.

I-1: Wanneer zijn jullie getrouwd?

G: Pakweg 1965 of 1966. Toen was ik 26 jaar.

I-1: Ben je in 1964 getrouwd?

G: Ja. [augustus 1964]

I-1: Waar hebben jullie gewoond? Thuis?

G: We hebben gewacht met trouwen, omdat het probleem toen was dat we moesten gaan inwonen. Daar had ik helemaal geen trek in. Dus we hebben gewacht, totdat we een paar centjes bij elkaar hadden. Mijn vader had een kennis op het stadhuis. Die vertegenwoordigde het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. Daar kon je hypotheek krijgen. Ik had geen boekje, ik spaarde niet bij het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten. Hij zei: "Henny, mee naar het stadhuis." Ik weet zijn naam nog: meneer Axe.

I-1: Met een x?

G: Ja. [nee, Henk Akse] Hij zegt: "Als je zoon over twee dagen..." - nee, het waren geen twee dagen, het was iets langer, maar niet meer dan een week – "...kan aantonen dat hij een spaarbankboekje heeft met 6000 gulden voor het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten, dan heb ik een huisje voor hem." Dat moest nog gebouwd worden. Het was een appartement. Toen puntje bij paaltje kwam, kreeg ik nog 3000 gulden van de gemeente toen. Toen puntje bij paaltje kwam dat ik de prachtigste flat kon krijgen. Ik kon als eerste uitkiezen. Ja, je moet wel eens geluk hebben.

I-1: Waar was dat?

G: Paramaribostraat in De Kooi.

I-1: Dat werd toen nieuw gebouwd?

G: Ja. In mijn jeugd werd ik nog al eens uitbesteed in De Kooi. De Kooi was De Kooi. De Merenwijk was er helemaal niet. Dat was allemaal bouwland.

I-1: Hoezo werd je uitbesteed?

G: Nou, ik vertelde dat ik toch wel een nogal een lastig mannetje was. De moeder van de vrouw van mijn broer woonde in De Kooi. Dat was nogal een stevige tante en die had twee dochters. Die waren een jaar of 4 of 5 ouder dan ik. Die kregen me wel klein, die familie! Dat had mijn vader wel in de gaten; mijn moeder ook. Dus werd ik in de zomer een dag of 14 of 3 weken daar naartoe gestuurd.

I-1: Uit logeren?

G: Ik denk dat ik een jaar 15 of 16 was dat ik naar Hilversum werd gestuurd naar een pension voor 14 dagen. Na een week was ik weer terug natuurlijk, want ik was daar niet te houden.

I-1: Kattenkwaad, niet gehoorzamen?

G: Tsja! Ik liep altijd tegen die rare dingen aan. Want de moeder van de familie, waar ik uitbesteed werd in De Kooi, woonde daarnaast in een huisje. Dat mens had één arm, maar ze had ook twee geiten. Ze had een landje aan het einde van De Kooi, waar nu het begin van de Merenwijk is – zeg maar de Willem de Zwijgerlaan – en dan mocht ik met dat geitje lopen. Oma had maar één arm en die had een andere geitje. Dat vond ik prachtig natuurlijk. Voor mij was dat weer wat nieuws. Er was nog geen wasgelegenheid, dus had je in De Kooi een badhuis. Ik heb echt wel een gevarieerde jeugd gehad.

I-1: Leuke informatie! Je bent getrouwd?

G: Eén dingetje daarvoor nog. Ik was 22 jaar en we wilden graag op vakantie. Wat wilde deze jongen: die wilde een scooter hebben. Dus ik kocht een scooter: een echte. Niet van 50 cc, maar ik wilde eigenlijk een Heinkel hebben.

I-1: Verdiende je ook goed?

G: Ja, ik zat best wel goed. Maar ja, in die tijd met 21 of 22 jaar was ik nog niet ..., maar als ambtenaar kreeg je toch een redelijk salaris. Dat werd in die tijd ook opgetrokken door één of andere VVD-minister. In die tijd ben ik ook VVD gaan stemmen. Nu niet meer hoor. We gingen trouwen. We werkten allebei en er kwam toch wel wat geld binnen. Ik zei tegen Stien: "We gaan een autootje kopen."

I-1: Verdiende je vrouw ook goed?

G: Ja, die verdiende meer dan ik! Altijd gedaan! We hebben van te voren gezegd: we willen een

goed leefbaar leven hebben en dat kost geld. Toen we 32 waren, hebben we tegen elkaar gezegd: kinderen? Mijn vrouw had er niet echt veel behoefte aan. Ik was materialistisch ingesteld. Voor mij zijn het, als ze klein zijn, allemaal gluipertjes. Ze zitten onder tafel, ze binden je veters vast. Wat ik zelf ook gedaan heb. We zijn vijf jaar met de scooter – tentje voorop, koffertje achterop, vrouwtje achterop – richting Italië gegaan: Gardameer. Drie dagen deden we erover. Over de Alpen, over de passen!

I-1: Zo! Ook over de Gotthard?

G: Ja, over de Gotthard. Dat hebben we later een paar keer herhaald. Toen we trouwden, zeiden we: “We hebben toch een auto nodig.” Dat kon er van af. En toen de beslissing: geen kinderen meer! Toen werd die auto wat groter. Ik had toen nog een lease-auto, maar op een gegeven moment kreeg ik van de zaak een auto.

I-1: Het is nu tien voor half 4. Even pauzeren?

G: Ja.

I-1: Zullen we weer doorgaan?

G: Ja. Mijn vrouw, dat is jammer. Die had een gouden toekomst voor zich. Nog beter nog dan ik. Maar ja, we hebben toch een bijzonder goed leven gehad met zijn tweeën. Ze is nu alweer 12 jaar geleden overleden. De laatste vier jaar in een verpleeginrichting.

Ik ben hier gekomen. Dat is dom geweest. Ik had gewoon thuis moeten blijven: het huis in Zoeterwoude.

I-1: Je kon een flat krijgen in de Paramaribostraat via een connectie. Je kon een hypotheek krijgen. Het was een koopflat?

G: Ja, dat was een koopflat. Die waren toen 27.000 gulden.

I-1: Wanneer was dat?

G: Toen ik ging trouwen: 1964. Ik heb nooit ingewoond. Nou ja, nog even een maandje bij mijn schoonouwelui nog even.

I-1: Als overbrugging?

G: Ja, als overbrugging. Ik wilde perse iets eigens hebben. Al mijn vrienden – ik was de jongste van de vier – die kochten ook allemaal een huisje. Dus ik moest ook een huisje kopen.

I-1: Was het een leuke buurt?

G: Nou ja, het was De Kooi. Was vroeger toch een arbeidersbuurt en nog! Maar de jeugd is toch, hoe zal ik dat zeggen: er is veel minder verschil, ook bij de jeugd. Nou ja, je hebt natuurlijk een groep, je hebt de junks en zwervers. Daar heb ik hier last van gehad. Maar ik ben er niet slechter van geworden.

I-1: Je werkte nog bij de Postcheque- en Girodienst?

G: Ja, dat was toen nog Postcheque- en Girodienst.

I-1: Jij werkte in Amsterdam en je vrouw had een eigen zaak?

G: Later. Die werkte toen ook nog.

I-1: Wanneer heeft ze een eigen zaak gekregen?

G: Toen ze 35 was.

I-1: Was dat in 1975?

G: Zoiets!

I-1: Zakelijke en ambitieuze vrouw?

G: Ja, dat was ze zeker. Je hebt in het leven vuistregels. Daar heb je je aan te houden. Eén van die vuistregels, die heb ik al genoemd: als je een gulden verdient, dan moet je 80 cent investeren en 20 cent in je zak steken. Zo werkt het! Je hebt toch wel van de 20 – 80 regel gehoord? Ik weet niet meer uit mijn hoofd wat dat betekent. Vroeger wist ik het allemaal. Mijn kop werkt ook niet meer 100 procent.

I-1: Ben je getrouwd in Leiden? Het Stadhuis?

G: Ja, in koetsjes. Dat moest van haar ouders en van mijn moeder ook! Die vond dat ook prachtig. Mijn vader is overleden in 1965 of 1964 [7-7-1962]. Toen ik trouwde, leefde mijn vader al niet meer. Die werd begraven met een zwarte koets en paarden. Dat zie ik nog zo voor me, op de Hogewoerd. Dat was wat! En mijn moeder wilde per se niet naar de begrafenis.

I-1: Waarom niet?

G: Weet ik niet. Ze is met haar zuster thuisgebleven.

I-1: Ouderwets? Vroeger gingen vrouwen niet naar de begrafenis toe. In de 19^e eeuw.

G: Dat weet ik niet. Ik weet wel dat de gordijnen dichtgingen en bij de burens ook.

I-1: Waaraan is je vader overleden?

G: Zijn hart. Als hij in deze tijd had geleefd, was hij er oud mee geworden. Ik heb hetzelfde gehad. Ik heb ook een hartinfarct gehad in 2001. Ik heb een stent in de kransslagader gekregen. Punt uit.

I-1: Je leeft gewoon door!

G: Ja.

I-1: Je woonde met je vrouw in de Paramaribostraat. Was je actief in Leiden? Qua sport?

Voor je werk was je gericht op Amsterdam en ook daar buiten. Misschien ook internationaal?

G: Nee. Internationaal ben ik nooit geweest. Daar had ik geen zin in. Anderen zeiden: "Het is fantastisch: je kunt naar Engeland". Ik zei: "Ik ga niet naar Engeland. Stuur maar een ander." Ik had geen zin. Sommige mensen vonden dat prachtig. "Dan gaan jullie toch?" Ik had mijn uitjes op de Veluwe. Dan had je, hoe heet dat ook al weer? Daar heb je een speciale naam voor. Dan kreeg je weer een opleiding.

I-2: Heidagen?

G: Ja. Juist. Op één ben ik kwaad weggelopen. Je moest wat sneller zijn en wat vinniger.

I-1: Assertiviteit?

G: Juist. Moest ik op een assertiviteitscursus komen. Ik was al op een aantal cursussen geweest. Ik dacht: de eerste dag, nou. De tweede dag: we werden uitgemolken. Maar ik niet. Ik liet me daarvoor niet vangen.

I-1: Was je al assertief?

G: Mijn baas stuurde me overal naar toe. "Ga er maar naar toe. Je zit daar goed. Het kan geen kwaad." Een heel goede collega van me werd zo uitgemolken, zo geprest, hij ging zijn hele leven zitten vertellen: met zijn vrouw en weet ik niet allemaal. Ik ging 's avonds naar die cursusleider. Ik kende die cursusleider toevallig, want hij werkte wel bij de Postcheque- en Girodienst, destijds Postbank geloof ik. Ik zei: "Ik blijf nog een nachtje. We gaan lekker eten, ik neem nog een borrel, maar morgenochtend ben ik weg." "Waarom dan?" Ik zei: "Dit vind ik geen gedoe. Ik houd er niet van, als mensen in mijn bijzijn – hoe anderen daarover denken, moeten ze maar zelf weten – ik houd er niet van dat mensen zover gebracht worden dat ze hun hele hebben en houden op tafel leggen. Daar krijg ik kromme tenen van." Ik zeg: "Ik ga morgenochtend weg." Ik naar mijn baas: "Frans, dit doe ik niet meer, dit soort dingen. Je stuurt maar een ander. Daar ga ik niet meer naartoe." Je hebt toch lekker gegeten?" "Ja, twee keer". Zo ging dat vroeger. Slechtweer-gesprekken! Jeetje! "Dat moet je toch even doen. Ik ga er zelf ook naartoe", zegt Frans. We werden later ook vrienden.

I-1: Wat zijn je connecties in Leiden? Ging je naar de stad toe? Was je lid van clubs?

G: Tot mijn trouwen niet echt. Na mijn trouwen had ik het te druk op de zaak. Vanaf mijn 30ste, ik heb altijd gebadmintond. Dat heb ik tot mijn 50ste gedaan. En mijn vrouw toentertijd ook. Op mijn 50ste ben ik gaan tennissen.

I-1: Waar heb je gebadmintond?

G: Hier in Leiden, bij, het heeft verschillende namen gehad. Dat was een clubje, dat was opgericht door Koos Pison, een ambtenaar van de gemeente Leiden. [Racketeers, later B.C. Leiden] Dat was een bekende naam in Leiden. Die was daar voorzitter van. Zo heb ik die man leren kennen. Toen was ik een jaar of 50 en badminton is een heel snel spel. Dat moet je bij kunnen houden. Het is ook een zware sport. Op korte vlakken. Ik hield dat niet meer bij. Dus ben ik gaan tennissen. Een beetje groter terrein. Balletje rustig aan.

I-1: Waar was die badmintonclub?

G: In de Vijf Meihal. Maar we hebben ook gespeeld in Oegstgeest: Apollohal heb je daar.

En we hebben ook gespeeld hier in de buurt. Ik weet niet meer precies waar. O ja, een eindje terug, bij de Lorentzkade.

I-1: Trigonterrein?

G: Wat is dat?

I-1: Dat is een sportcomplexje aan de Zoeterwoudsesingel.

G: Ach ja. Dat is niet het Trigonterrein. Oude Leidenaars noemen dat het LVC-terrein. Dat lag aan de singel. Daar kwam ik vaak. Daar ben ik nog een keer de Avondvierdaagse gaan lopen. Dat vergeet ik niet meer.

I-1: Badminton deed je in de Vijf Meihal, Apollohal en....

G: Dat deed ik vrij intensief hoor. Ik zat ook in de competitie. Maar tennis was zeer recreatief. Je hebt mensen, die hebben een feeling voor alles. Dat heb ik niet. Ik moet alles leren, ook sporten. Je hebt mensen, die kunnen alles uit de losse pols. Maar dat heb ik niet.

I-1: Waar heb je getennist?

G: In Voorschoten: Adegeest heette dat. Forescate heb je en Adegeest. Dat is bij een sportcomplex.

I-1: Forescate is ook een hockeyclub?

G: Ja. Dat zit er ook. Daar zit ook casting, noemen ze dat. Vroeger had je dat. Het lijkt een beetje op honkbal. Er zit voetbal, er zit hockey en er zit tennis. Ik weet niet hoe die buurt heet. Vraag me niet hoe die naam is.

I-1: Adegeest, dat is een wijk!

G: Ja, Adegeest. Dat is de wijk daar.

I-1: Voorschoten-Noord?

G: Ja. De Stevenshof begint daar. Het is allemaal nieuwbouw daar. Ik heb daar tot mijn 74ste getennist met heel veel plezier. Ik organiseerde daar ook toernooitjes. Dat deed ik met vier kennissen van me. Dat deden we voor ouderen. Verder sporten: nee. Ja, ik heb 15 jaar gezeild. Ik heb een mooi zeilschip gehad: een motorsailer. Op de Braassem: watersportvereniging Braassemermeer. Ken je dat? Ik vind het een beetje een hete aardappelboel. Ik kan me heel netjes gedragen, als het moet. Ik kan ook heel netjes praten, als het moet. Op de zaak moest dat wel. Maar als ik uit mijn rol val, ben ik zo Leids als de pest!

I-1: Niets mis mee!

G: Vind ik ook niet. Op de zaak – even terzijde nog - ben ik een paar keer secretaris geweest van de Nederlandse Vereniging van Banken. Dat zijn allemaal hotemetoten onder elkaar. Als je ziet hoe die zaken doen! Dat gaat snel. Maar dat middenkader: "Dat moet ik aan mijn baas vragen." Mijn baas was ook niet zo. De koninklijke weg niet bewandelen, maar gewoon rechtstreeks.

I-1: Dat is een behoorlijke functie!

G: Ja. Dat is een belangrijke club. De ene keer was het bij de AMRO. Dan was het weer bij de ABN. In die tijd was het nog gescheiden. Dan weer bij de Rabobank. Ze zeggen: ze maken geen afspraken onder elkaar. Ik kan het hier wel zeggen: er werden behoorlijk wat afspraken gemaakt onder elkaar.

I-1: In de jaren '90 was de Nederlandse Vereniging van Banken een belangrijke club. De voorzitter, die had een invloed!

G: Allemaal selfmade. Ik heb mijn hbs gehaald. Ja, een cursusje Statistiek, maar eenvoudig. Van de bank had je ook cursusjes. Daar krijg je een certificaat van. O ja, ik heb ook mijn horecadiploma nog even gehaald. Voor de bedrijfskantine van Adegeest. Ik heb altijd achter de bar gestaan.

I-1: Heb je ook bestuurswerk gedaan?

G: Ik heb bestuurswerk gedaan hier [bedoelt wooncomplex].

I-1: Maar voor de sport?

G: Bij de badminton. Daar ben ik zes jaar secretaris en penningmeester geweest. Afwisselend. Maar bij de tennis organiseerden we tennistoernooitjes voor ouderen. Dat waren tweedaagse toernooitjes. Die waren niet zo groot. Dat was enorm gezellig. Dat hebben we 10 jaar gedaan, maar de laatste 2 of 3 jaar, we waren altijd met zijn vieren. We wisten altijd wat we deden. Er waren twee vergaderingen en het was geregeld. Er was eigenlijk geen werk aan. Alleen die twee dagen, dan moest je er wel zijn. Dan moest je wel aan het werk. Maar dat geeft niet.

I-1: Terugkomend op jouw band met Leiden. Je hebt dus gesport. Maar had je veel vrienden in Leiden? Ging je veel uit? Ging je naar de 3 Octoberviering?

G: Ja. Vaste clubs waren dat. 3 October. Bij de gemeente: oude en nieuwe kennissen van me. We hadden speciale kroegjes. In de Haarlemmerstraat had je schuin tegenover De Kroon een café: dat heette Tetteroo.

I-1: Waar was De Kroon? Ik ken wel De Vergulde Kruik!

G: Juist! Ik weet wel waar je komt! Weet je wie daar vroeger veel kwam? De keeper van Feijenoord. Zijn naam ben ik kwijt.

I-1: Eddy Pieters Graafland?

G: Ja. Die kwam daar. Dit zit nog goed daar bij jou. Dat wordt bij mij allemaal minder.

I-1: Ik woonde vroeger in de Janvossensteeg!

G: Ik heb een kennis, die woont toevallig in de Janvossensteeg. Dat is een schildersbaas. Hij heet Papillon. Je hebt daar ook een ijssalon. Kuithoven had daar een ijssalon. Papillon: daar komt van alles. Maar ik ben gewend om met van alles, sommige mensen loop ik keihard om heen, laat ik dat vooropstellen, maar ik kan met heel veel mensen opschieten. Heel simpel!

I-1: Wat deed je aan 3 oktober?

G: Eigenlijk op 2 oktober 's avonds de kroeg in. Dat had je vroeger. Tegenwoordig is het allemaal buiten. 's Avonds gingen we de kroeg in. Dan was het hossen en dan kwam je als een tor eruit. Dat was dan 2 oktober. Op 3 oktober, maar dan een beetje later – want het was laat geworden, totdat de politie kwam, want je werd vroeger door de politie uit de cafés gegooid hier in Leiden. En als het niet gauw genoeg gebeurde, dan werd je geveegd. 2 oktober was eigenlijk het gezelligste. Altijd kijken naar de taptoe: de ene helft keek naar de andere helft. De laatste jaren is het niet meer om aan te zien: zo'n rotzooitje is het! Maar je staat toch altijd weer op de Steenschuur op je vaste plekje. De optocht is wat minder. Ik kwam vroeger voorbij mijn vaders huis op de Hogewoerd. Dan zette mijn vader alle stoelen buiten voor de oudjes. De optocht startte op het Levendaal of op de Lammenschansweg.

I-1: Startte hij niet op de Sint Jorissteeg?

G: Wacht even. Ik ben altijd in de war met de Sint Jorissteeg en de Janvossensteeg. Sint Jorissteeg: je hebt gelijk!

I-1: Heb je zelf ook meegelopen? Met de badminton of de tennis?

G: Ja. Niet met de badminton, maar wel in mijn jeugd: ik heb padvinder geweest, 7 of 8 jaar. Het goede pad, ook wel eens het slechte pad, maar niet te veel. Ik heb alles gedaan. Ik was verkenner: landverkenner. Ik was liever zeeverkenner geweest. Achteraf. Zeilen, daar was ik gek op. Ik heb 15 jaar gezeild vanaf 1975. Maar ik moest de boot verkopen, want mijn vrouw kon niet meer aan boord komen.

I-1: Waar was die padvinderij?

G: Dat heette de dauwtrappers en die zaten vlakbij de Meelfabriek, maar dan aan de andere kant van de singel: dat is de Zeeheldenbuurt. Dat was een school en daar hadden we op zolder van die school een troePhuis. Zo noemden we dat. Later zijn we ook nog op de Oude Herengracht geweest, vlakbij die brug. Nee, het is aan het einde van de Lange Mare: die hebben ze dichtgegooid. Er is nog een klein stukje open en als je een beetje verder komt, dan komt je op de Haarlemmertrekvaart terecht. En daar ergens op de hoek hadden we ook een troePhuis. Dat was gewoon....

I-1: Boven die kroeg?

G: Ja, je hebt daar de Spons. We hadden er met zijn vijven allemaal genoeg van – ik was nog steeds met die vier vrienden. We trokken altijd met elkaar op. Ik had er geen zin meer in, de anderen ook niet.

I-1: Nog meer Leiden?

G: Ja, Jazz on Sunday. Dat is opgericht door Henny Kwik - ik weet niet of die naam je wat zegt – en Frans Montanus, die hier beneden woont. Ik heb het geloof ik maar twee of drie keer gemist. Kan je nagaan! Maar het was zes tot acht keer per jaar. Het is destijds opgericht in de Groenordhal, in het café ervan. Toen kwam het in de Vijf Meihal. Werd het gedaan. Ik ben daar altijd fervent.... Maar ik heb er nooit een functie uitgevoerd.

I-1: Was je als bezoeker?

G: Ja. Ik kende alle mensen daar. Maar ik ben nu 83. Ik zie er veel meer. Ik ben er heel veel kwijt.

I-1: Ga je ook hutspot eten en haring halen?

G: Ja. In de rij staan. Maar niet halen hoor! Dat lieten we een ander doen en dan gingen wij naar de kroeg. We kwamen om 9 uur en dan hadden we een kroeg: café Van Engelen. Ik weet niet of die naam je wat zegt. Het einde van de Nieuwe Rijn en de Hoogstraat. Die mensen zitten er nu niet meer, maar ze heetten Van Engelen. En die vonden het ook goed als we binnen haring zaten te happen. We gaven die mensen ook. We hadden haringen: waar ze die vandaan haalden, moet je maar niet vragen, maar: plenty! Ik heb een goede vriend en daar een broer van: een musicus, die speelt klarinet. Die speelt ook jazz. Daar glipten we altijd tussendoor bij De Waag. Daar kwamen we binnen de cirkel. Maar aan de voorkant van De Waag lagen de brokjes paling en de brokjes garnalen. En die vonden we ook wel lekker. Maar daar kwamen ze later wel achter. We werden een keer aan onze kraag weggesleept. En toen waren we al 30 of 35 jaar!

I-1: Had je voorgedrongen?

G: Nou ja, we wisten daar de weg! En als je een beetje snel was, was het gebeurd. Die trucjes haalden we wel uit. De latere jaren – de laatste 20 jaar – gingen we toch meer de richting op van de Reveille. 's Morgens om 7 uur in de Van der Werf. Het oefenen. 17 september was dat ongeveer, in de Hooglandse Kerk. Daar zag je altijd dezelfde mensen.

I-1: Leuk! Wanneer ben je verhuisd naar Zoeterwoude?

G: Ik denk zoiets als 1971 of 1972.

I-1: Dus een jaar of 7 gewoond in die flat in de Paramaribostraat?

G: Ja. Die hebben we voor het dubbele verkocht. Daar kocht je een eengezinswoning voor. We wilden toch wat ruimte hebben. Dat ging vanzelf. Maar ik heb de tijd nog meegemaakt – dat was nog moeilijk - toen we ons flatje gingen kopen, het salaris van de vrouw werd niet meegerekend. Met veel gerommel heb ik dat toch kunnen bewerkstelligen, dat we die hypotheek kregen van het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten.

I-1: Je vrouw verdiende meer dan jij?

G: Ja! Vroeger was het zo dat, als je ging trouwen, bij de overheid moest je eruit als vrouw. Dat was een andere tijd.

I-1: Een heel andere tijd?

G: Ja. Dat werd tijd ook. Nu zeg je: eerlijk is eerlijk.

I-1: Nu zeg je: belachelijk?

G: Ja. Eigenlijk wel. Wij – mijn vrouw en ik – we zijn altijd voor de gelijkheid gegaan. We hebben altijd belangrijke beslissingen samen genomen. Ik liet haar rustig haar gang gaan: ze was bezig met haar carrière.

I-1: Wat voor huis was het in Zoeterwoude?

G: Een eengezinswoning. Niet aan de Hoge Rijndijk, maar in een zijstraat.

I-1: Zoeterwoude-Dorp?

G: Nee. Zoeterwoude-Rijndijk.

I-2: Maar wel dicht bij Leiden toch?

G: Ja, de bus stopte voor de deur, bij wijze van spreken. Als het erg ruig werd, ging ik maar met de bus. Maar het mocht niet te laat worden, want dan reed de bus niet meer. Ik heb wat gelopen daar naartoe.

I-1: Taxi?

G: Ja. Taxi ook!

I-2: Hoe ging je naar je werk in Amsterdam? Met de auto of het openbaar vervoer?

G: Met de auto. Ik heb zeg maar 20 jaar in Amsterdam gewerkt. 20 jaar die A4 op naar Amsterdam-Zuidoost. Daar stond dat grote zandkasteel van de ING. Daarvoor, het Ajax-stadion heb ik net niet zien afbouwen. De Arena. Ik ging er in 1995 uit. Ja, ik ben een dure voor de samenleving.

I-1: 57 jaar. Je kon er nog net uit?

G: Ja: ik kon er nog net uit! Ze waren blij dat ze me kwijt waren, want ze moesten me veel te veel betalen. De bedrijfscultuur veranderde. We hadden vroeger bij de Postcheque- en Girodienst met budgetten te maken. We verdienden goud geld en dat werd rechtstreeks overgemaakt naar het ministerie van Verkeer en Waterstaat.

I-1: Vielen jullie daaronder? Waarom?

G: Dat weet ik ook niet.

I-1: Ik zou denken aan Financiën of Binnenlandse Zaken!

G: Nee, Verkeer en Waterstaat. Je had nog zo'n grote groep: de Rijksdienst Wegverkeer. Dat kan je nog plaatsen. Ik heb het ook nooit begrepen. Ik had een paar contacten bij de overheid via het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en later met Financiën. Ik heb met Zalm nog aan tafel gezeten indertijd, want die is afkomstig van Financiën. Een toenmalig lid van de Raad van Bestuur, Hans Verkoren, zat ook op Financiën.

I-1: Raad van Bestuur van..?

G: Van de ING. Je had de NMB - Postbank en dat werd later ING.

I-1: NMB? [Nederlandse MiddenstandsBank]

G: Die is bij ons ingetrokken en dat is later ING geworden. Daar deed ik wel kennissen op, want die Hans Verkoren kwam ik later weer tegen. Mijn baas zei: "Goed zorgen voor die man. Kan me [niet] schelen hoe, maar hij moet onderdak hebben hier." Nou, we konden geen kamer voor hem vinden, toen hebben we hem maar in de portiersloge gezet. Die man was zo goed, die vond het allemaal best!

We deden verder alles voor hem. "Houd hem goed in de gaten." Ik ben een keer bij hem geweest. Ik heb er geen gebruik van hoeven te maken. Er kwamen ontslagen en gedwongen ontslagen. Ik zei: "Zet mij maar in de....." Dat ging dan via de rechtbank. Ik heb een keer tegen hem gezegd – Hans Verkoren: "Hans....."- ik werkte ook veel voor die man: akkefietjes opknappen, klachten, bij vervelende klachten werd ik er op af gestuurd. Mijn baas zei dan: "Je mag er zoveel aan besteden." Ik heb miljoenenklachten afgehandeld. Als ik er achteraf aan terugdenk: hoe heb ik in Christusnaam voor elkaar kunnen krijgen vroeger!

I-1: Opgeklommen in de tijd dat het nog kon?

G: Ja, het kon nog. Nu niet meer. Ik had het over de koninklijke weg, die ik niet hoefde te bewandelen. Mijn baas: "Je kunt daar naartoe en daar naartoe." En ik kende veel mensen: in Leeuwarden in onze vestiging, in Amsterdam in onze vestiging, in Arnhem in de vestiging, in de Codeercentrale, 5 codeercentrales hadden we nog in het land.

I-1: Terug naar Leiden. Je hebt gewoond in Zoeterwoude-Rijndijk. Hoe beviel dat?

G: Prettig, heel prettig gewoond. Maar ja, mijn vrouw overleed en ik had hier ook een kruiwagen zitten.

I-2: In dit appartementencomplex?

G: Juist.

I-1: Je vrouw heeft ms gekregen en is heel lang ziek geweest?

G: Het is op haar veertigste begonnen en toen ze 69 was, is ze overleden.

I-1: 29 jaar ziek geweest?

G: Ja, en behoorlijk! Zeker de laatste 4 jaar heb ik hard aan moeten werken. Met andere dingen er nog bij. Maar het ging op een gegeven moment niet meer. Ik moest drie keer per nacht mijn bed uit. Soms bed verschonen met allerlei narigheid. We hadden een posteel in de slaapkamer staan. Dan had ze me niet gewaarschuwd, viel ze er weer uit, tussen bed en die posteel. Dat heb ik drie maanden volgehouden en toen ging het niet meer. En toen is ze naar Leythenrode gegaan. Dat is een verpleegtehuis in Leiderdorp.

I-1: Is ze daar overleden?

G: Ja.

I-1: En toen?

G: Ik had hier een connectie. Ik had tegen haar gezegd, maar dat is helemaal door mijn hoofd geschoten, zij zou hier komen wonen, dat vrouwtje. Die is nu de voorzitter. Ze is heel bekend, ze zit bij elke vereniging in Leiden: Oranjevereniging, 3 Octobervereniging: Thea van Kooperen. Ik weet niet of je dat wat zegt. Ze zei: "Ik ga daar...", en toen zei ik: "Ik zou ook wel t.z.t." Ze zei: "Ik onthoud het wel." En verdomd, ik zit bij mijn vriend Wim Hoppezak in Duitsland, samen vijf dagen eruit, en ik word gebeld: "Ik heb een huisje voor je". Dat was in 2010.

I-1: Hoe oud was je toen?

G: Ik was toen 72. Mijn vrouw was al overleden.

I-2: In welk jaar is ze overleden?

G: In 2010.

I-1: Toen kon je dat huisje krijgen?

G: Ja. Toen zei ze tegen me: “Als je nu nee zegt, dan kom je er nooit meer in”. Want het bestuur mag bepalen wie erin komt. Er was toen nog geen inkomenstoets. In 2010 of 2011 – ik weet dat niet precies – kwam er een inkomenstoets, want het is sociale woningbouw. Ja, ik woon hier scheef als van hier naar Pisa. Daar had ik ook weer een geluk mee. De eerste twee jaar had ik wel spijt dat ik hier naartoe gegaan ben. De eerste twee jaar had ik wel terug willen kruipen naar de Hoge Rijndijk.

I-1: Hoezo?

G: Nou ja, ik voelde me oud worden! En dat heeft tijd nodig om daaraan te wennen. Dat geef ik al op een briefje: houd daar maar rekening mee t.z.t. Ik ben hier nou gewend en woon hier prima. Ik ben toen secretaris geworden. We hebben een bestuurtje. Dat staat ook statutair vast: we hebben een voorzitter, secretaris en penningmeester. Ik ben een jaar of vier secretaris geweest. Ja, secretaris, net als bij de badminton. Maar ik werd 80 en zei: “Ik heb levenslang verantwoording genomen en ik ben het zat. Ik ben nu 80. Ik doe niets meer.” Hier moet je op toerbeurt een beetje werken. Er is een gemeenschappelijke ruimte, er is een barretje en je kan daar koken. Ik ga straks naar beneden. De dames gaan beginnen om 16 uur, roddelen. Sorry dat ik het zeg. Als ze om kwart voor 5 uitgeroddeld zijn, komen wij. Gaan we een borreltje drinken. Vrijdagavond hebben we een gemeenschappelijke avond: spelletjes, klaverjassen en dat soort dingen!

I-1: Wat voor mensen wonen hier?

G: Allemaal op leeftijd.

I-1: Bejaarden?

G: Ja. Er zitten veel voetballers tussen, ben ik achter gekomen. Het zijn allemaal kennissen van me. Mijn buurman, Oledijk, dat is een heel goede voetballer. De zoon van Henk de Kler, Tim de Kler, heeft in Ajax gevoetbald of Feijenoord. Henk is een doodgoede vent! Over het gebouwtje hier kan ik ook een verhaal vertellen. Vorige week weer eentje begraven. Dat komt ook regelmatig voor. Mijn buurman daar!

I-1: Bevalt het je wel?

G: Laat ik het zo zeggen: ik heb vrede met mijn leeftijd. Ik vind het best zo! Maar wat ik wel zou willen, is een groter appartement. Dan kan ik wel gaan huren voor 1.200 of 1.400 euro, maar dan moet ik weer gaan verhuizen en daar heb ik geen zin meer in. Ik ben aan mijn laatste jaren bezig. Eerlijk is eerlijk! Dat ben ik me nu bewust. Ik heb de afgelopen anderhalf jaar goed in de kreukels gelegen. Drie keer kanker. Maar ik ben nog vrolijk hoor!

I-1: Ik ben door mijn vragen heen! Heb jij nog vragen?

I-2: Ja, je vertelde dat je een nakomertje bent. Maar heb je nog een opa en oma gekend?

G: Ik heb alleen mijn opa gekend.

I-2: Aan vaders- of moederskant?

G: Dat was net zo'n mannetje als ik. Ik ben niet meer lastig, maar hij was lastig. De vader van mijn moeder. Die zat in het oude herenhuis – zo noemde ze dat – aan de [stilte] weet ik niet meer.

I-1: Herengracht? [Oudeliedenhuis; Johannes van Galen overleed 3-3-1955 te Oegstgeest]

G: Ja. Daar zijn later studenten in gekomen. Dat was in de buurt, vlakbij de Hogewoerd. Ik weet wel, ik ben op bezoek geweest. Hij moest niets van die mensen daar hebben. Hij had zijn eigen kom, en lepel, vork en mes en dat hield hij allemaal zelf bij. Hij was net zoals ik. Beetje recalcitrant. Maar hij was ook een onaangenaam mens, ook op latere leeftijd. Ach, je hebt allemaal je gekke tijden. Nee, alleen mijn opa en dat was een lastige man! Mijn moeder ging daar elke week een ons kaas brengen of anderhalve ons ham.

Mijn ouders hadden vrienden en die woonden in de Groenesteeg en die hadden daar een slagerij. Dat waren heel goede vrienden. Ze gingen met elkaar op vakantie, kaarten elke week, bridgen. En die spraken elkaar aan met: meneer en mevrouw. Jarenlang goede vrienden! Niet te geloven! Wat een tijd!

I-2: Zeiden ze ook u tegen elkaar?

G: Ja. Ik zeg het nog. Als ik iemand niet goed ken – jullie ken ik al wat beter, zit je te praten en zeg ik je – zeg ik altijd nog u. Dat heb ik meegekregen. Ze zeggen wel eens: “Je bent ouder dan ik.” “Ik heb een goede opvoeding gehad”, zeg ik dan. Als ik leraar zou zijn geweest, zouden ze me nooit met mijn voornaam mogen aanspreken.

I-1: Jongere mensen spreken me vaak aan met u. Zeg ik: noem me maar Dirk.

G: Zijn dat van die opgeschoten, is dat ook jouw werksfeer? Ik ben - hoe noemen ze dat in het leger? - altijd liaisons-officer geweest in goede en slechte zaken.

I-1: Dit is een vaste slotvraag van me. Je bent je hele leven verbonden geweest met Leiden. Wat valt je het meest op, als je kijkt naar Leiden in de jaren 30 en 40 en nu?

G: De jaren 30 en 40 kan ik me niet zo goed herinneren.

I-1: Jaren 50?

G: Punt één is dat je buiten kon spelen. Ik heb altijd buiten kunnen spelen. Dat kan je nu niet meer in de binnenstad. Als de tram reed en ik naar school moest, was ik ook wel zo – de tram had een aansluitpunt achter – en dan moest ik naar de Breestraat, richting Aalmarkt, dan zat ik nog wel eens op de achterkant van die tram. En dat soort dingen. En buitenspelen!

En dat er veel minder auto's waren. Het verkeer, dat is heel erg veranderd. Dat vind ik wel een goede zaak, hoewel ikzelf auto rijd. Misschien dat ik het niet nodig heb, maar als je het gewend bent, is het wel makkelijk. Ik zelf heb COPD – je zou dat niet zeggen, als ik zo zit te lullen – maar eigenlijk ben ik buiten adem. Maar ik kan niet 400 of 500 meter achter elkaar lopen. Dus je bent wel blij dat je een auto hebt. Dan zeggen ze: “Je kan op de fiets!” Maar ik ben een beetje bang op de fiets. Want het is zo druk op de weg.

I-1: En die fietsers vooral?

G: Ja, dat is natuurlijk opvallend. Je kon door de hele stad lopen. Dat was een manie vroeger. Toen was ik 6 of 7 jaar, dan liep ik de hele stad door. Wat zocht ik dan: sigarettenmerken, doosjes. Daar kaartten we mee! Dan liep ik de hele stad door. Dan liep ik naar de Steenstraat. Dan wist ik precies de plekken waar vuilnisbakken stonden van de restaurants en waar de rotzooi in gegooid werd. Daar zat ik in te peuren om doosjes sigaretten uit te halen.

I-1: En het welvaartsniveau?

G: Ik heb in principe eigenlijk altijd kunnen doen en laten wat ik wilde.

I-1: Maar als je naar de hele stad kijkt? Jij zat goed!

G: Ik heb de tijd meegemaakt dat op het Levendaal – je had vroeger wat ze noemden: achterbuurten – achter het Levendaal de Haverstraat – ik werkte in de vakantie, want ik moest geld hebben om te fietsen, aan de overkant op het Levendaal zaten al die vrouwen buiten de deur bonen te doppen. Dat heb ik nog meegemaakt. Wat dat betreft: welvaart! Nu kopen ze een huis en kruipen ze met zijn tienen erin. Betalen met zijn tienen. Als je hier in de buurt kijkt: je kan het ook zien aan de fietsen.

I-2: Verkamering?

G: Ja, verkamering. Dat vind ik heel vervelend! Het geeft heel veel rotzooi op de weg.

I-1: En lawaai?

G: Ja, geluidsoverlast! Heb ik hier niet mee te maken. Dat soort dingen is wel heel erg veranderd. De Professorenbuurt was een ambtenarenbuurt. De plakjes kaas en ham kon je onder de deur doorschuiven: zo dun was dat allemaal!

I-1: Hoe bedoel je?

G: Zo dun. We hadden hier toch dat kruidenierswinkeltje. Dat was een winkeltje van niets. Als ik één week boodschappen deed, daar hadden ze hun hele bestelling op gezet. Zo klein was dat! Welvaart, ja! Het grootwinkelbedrijf heeft ook gezorgd voor, je hebt geen melkzaken meer. Je hebt geen kleine kruideniers meer. Je hebt geen bazaarjes meer. Het is allemaal groots.

I-1: Supermarkten. Ketens?

G: Ja. Dat merk je wel. Je gaat er automatisch in mee. Het is hetzelfde als het leven met mijn vrouw. Je verlegt steeds meer je grenzen. Ongemerkt is dat natuurlijk in de ontwikkeling van de maatschappij ook.

I-1: Wil jij nog iets kwijt, wat je per se nog wilt vertellen?

G: Als ik diep in mijn geheugen duik, kan ik wel een boek schrijven! Zowel over mijn jeugd als over mijn werk als over de narigheid. Ik heb natuurlijk ook mijn narigheid in mijn leven gehad. Maar ik zeg: ik zou het zo weer over willen doen. Met dezelfde vrouw, alles hetzelfde! Dezelfde narigheid.

I-2: Dat is mooi!

G: Ze heeft me altijd scherp gehouden! Dat is natuurlijk ook belangrijk!

I-2: Ik vond het heel interessant om naar je te luisteren! Hartelijk dank!

G: Niets te danken!
